Pismo Polaków w Republice Mołdawii nr 5 [304] 2026

Jutrzenka

ISSN 1857-324X

Bądź z serca pozdrowiona ojczysta święta mowo!

SMYKOLANDIA 2026: I miejsce dla przedszkolaków z Kiszyniowa!

Drodzy Rodacy!

Z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą życzymy pomyślności osobistej i sukcesów w działalności publicznej. Dziękujemy za krzewienie polskości w Mołdawii – w domach, szkołach, kościołach i organizacjach społecznych.

2-3 maja to czas, kiedy w sposób szczególny okazujemy naszą narodową dumę. Niech biało-czerwona flaga powiewa również nad piękną i gościnną Mołdawią!

Tomasz Kobzdej, Ambasador
i Ewa Kaczan-Winiarska, Konsul
wraz z całym zespołem Ambasady RP w Kiszyniowie

2 MAJA Dzień Polonii i Polaków za Granicą
Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej

3 MAJA Święto Narodowe Trzeciego Maja

Jutrzenka

Pismo Polaków w Republice Mołdawii

nr 5 [304] 2026 r.

Miesięcznik z kwartalnym dodatkiem
AFISZ POLSKO-MOŁDAWSKI

Ukazuje się od listopada 1996 r.
Zarejestrowany 2 maja 2007 r.
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Republiki Mołdawii

Adres do korespondencji:
Redakcja „Jutrzenki”
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți MOLDOVA

e-mail:
redakcja.jutrzenka@gmail.com

www.jutrzenka.md

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Poglądy i opinie zawarte w artykułach mogą być niezgodne ze stanowiskiem redakcji.

Redaktor naczelny
Helena Usowa

Zespół redakcyjny:
Wanda Burek
Elena Dudari
Anna Gaydamowicz-Mazur
Ałła Klimowicz
Stefan Ladryk
Zofia Nieczaj
Anna Plutecka
Elena Pumnea
Tatiana Zalewska

Współpraca:
Natalia Barwicka
Jolanta Domek-Tobolska
Anna Dubiel
Wiktoria Klimowicz
Nataliia Pityn
Lucia Țurcanu

Redaktor strony internetowej
Małgorzata Kiryłłowa

ISSN 1857-324X

W NUMERZE

- **Wiadomości:**
  – Obchody Święta Konstytucji 3 Maja w Kiszyniowie 4
  – Majowe święta – dni, o których należy pamiętać 7
  – Czy znasz polską historię? Relacja z konkursu w Domu Polskim w Bielcach 8
  – Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dzień Polonii i Polaków za Granicą 10
  – Profesor Helena Krasowska w Radzie do Spraw Polonii i Polaków za Granicą 11
- **Temat z okładki.** „SMYKOLANDIA 2026”: I miejsce dla przedszkolaków z Kiszyniowa! 12
- **Wiadomości:**
  – „Styrczańskie Dzwoneczki” odkrywali powiat krakowski przez taniec i spotkania 14
  – Okrągły stół w siedzibie Ligi Polskich Kobiet w Mołdawii 16
- **Newsy dla Polonii.** Narodowe Czytanie Dziadów Adama Mickiewicza 17
- **Tradycje znane i te zapomniane.** Dziady, czyli obrzędy ku czci zmarłych przodków 18
- **Na drodze partnerstwa.** Piknik Europejski w Płocku: miasta partnerskie od kuchni 20
- **Smacznego!** Mołdawski deser „Babă neagră” 21
- **Wiadomości.** Dzień Europy w Republice Mołdawii 22
- **Newsy dla Polonii.** Dzieciństwo bez Przemocy 2026 23
- **Klub Mądrej Sówki** 24
- **Encyklopedia Jutrzenki.** Atlas Polonii i Polaków za granicą 25
- **Zakochaj się w Polsce.** Gdynia ma 100 lat 26

ZDJĘCIE NA OKŁADCE:
Wychowankowie Przedszkola nr 89 w Kiszyniowie
Iwan Begaliuk i Adela Lunic z nagrodami

Zadanie współfinansowane ze środków Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2026-2027 roku

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Senatu RP oraz Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie im. Jana Olszewskiego.

Obchody Święta Konstytucji 3 Maja w Kiszyniowie

W Pałacu Republiki w Kiszyniowie 5 maja odbyło się spotkanie z okazji Święta Konstytucji 3 Maja, zorganizowane przez Ambasadę RP w Mołdawii. Uroczystość miała niezwykle podniosły charakter.

Polskę reprezentowali: Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Mołdawii Tomasz Kobzdej i Kierownik Wydziału Konsularnego Ewa Kaczan-Winiarska, a także pracownicy Ambasady i Konsulatu RP. Republikę Mołdawii reprezentował wicepremier i minister spraw zagranicznych Mihai Popșoi. W uroczystości uczestniczyli również przedstawiciele korpusu dyplomatycznego akredytowani w Mołdawii.

Na spotkanie licznie przybyła także Polonia mołdawska, przedstawiciele duchowieństwa oraz nauczyciele skierowani przez ORPEG do pracy w Mołdawii.

Po odśpiewaniu hymnu państwowego oraz hymnu UE głos zabrał Ambasador Tomasz Kobzdej, który przybliżył zebranym znaczenie Konstytucji 3 Maja dla Polski i Polaków. Podkreślił, że Konstytucja z 1791 roku była pierwszą w Europie i drugą na świecie nowoczesną ustawą zasadniczą. Ustanowiła monarchię konstytucyjną, wprowadziła trójpodział władzy, zniosła liberum veto i wzmocniła państwo wobec zagrożeń zewnętrznych. Dla współczesnych Polaków pozostaje symbolem suwerenności, nowoczesnego patriotyzmu oraz dążenia do wolności i jedności narodowej.

Uroczystość uświetnił recital mołdawskiej pianistki Elizavety Coroli, która wykonała utwory Fryderyka Chopina: Nokturn cis-moll op. 27 nr 1, Nokturn Des-dur op. 27 nr 2, Preludium Fis-dur op. 28 nr 13, Preludium es-moll op. 28 nr 14 oraz Polonez-Fantazję As-dur op. 61.

Po części oficjalnej Ambasador zaprosił wszystkich gości na lampkę wyśmienitego mołdawskiego wina oraz specjały lokalnej kuchni.

Mirosław Szcześniak
nauczyciel skierowany przez ORPEG

■ Obraz Jana Matejki „Konstytucja 3 Maja 1791 roku”, 1891, olej na płótnie / Zamek Królewski w Warszawie

Wystąpienie Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Mołdawii TOMASZA KOBZDEJA z okazji Święta Konstytucji Trzeciego Maja
(w tłumaczeniu z języka angielskiego na j. polski i rumuński).

Drodzy Przyjaciele,

3 maja 1791 roku uchwalono w Polsce pierwszą w Europie i drugą po amerykańskiej spisaną konstytucję. To uroczyste wydarzenie zostało przedstawione na obrazie Jana Matejki, który widzimy na ekranie. Pozwólcie, że pokrótce opiszę tę sytuację i kontekst obrazu.

Polska, dawne supermocarstwo, staje się coraz słabsza. Elity są skonfliktowane, sąsiednie państwa wykorzystują ją za pośrednictwem swoich agentów, skarb państwa jest pusty, a armia jest jedynie wspomnieniem dawnej potęgi. Grupa przywódców narodowych, wraz z królem i jego doradcami, nie traci nadziei i zachowuje wizję skutecznych reform. Rozumieją, że dla wzmocnienia państwa konieczne są kompleksowe reformy polityczne, fiskalne i wojskowe. „Konstytucja 3 Maja” jest odpowiedzią na te potrzeby. Łączy ona tradycje monarchiczne z wartościami republikańskimi i wyraźnym, współczesnym podziałem władzy wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej.

Obraz Jana Matejki przedstawia pochód posłów maszerujących z Zamku Królewskiego, gdzie Sejm uchwalił ustawę, do Katedry. Centralną postacią jest marszałek Sejmu Stanisław Małachowski. Symbolicznie otaczają go postacie bardzo znane z kart historii Polski, całkowicie oddane wolności Ojczyzny:

Intelektualiści – tacy jak Hugo Kołłątaj, szlachcic, duchowny, jeden z autorów „Konstytucji” i reformy systemu edukacji, a także dowódcy wojskowi – Tadeusz Kościuszko, dowódca przyszłego powstania, bohater Polski, a wcześniej bohater niepodległości USA, Jan Kiliński, pułkownik powstania kościuszkowskiego, i Józef Poniatowski, oficer, który później został ministrem wojny Polski za czasów Napoleona.

Konstytucja stała się symbolem patriotyzmu. Dlatego obchody rocznicy uchwalenia „Konstytucji 3 Maja” były surowo zakazane w okresie, gdy Polska była wymazana z mapy Europy (przez cały XIX wiek) oraz w okresie, gdy mój kraj znajdował się pod wpływem sowieckim po II wojnie światowej.

Przywrócenie Narodowego Święta 3 Maja jako państwowego święta Polski 6 kwietnia 1990 roku było jednym z najważniejszych symboli naszej demokratycznej transformacji po upadku Związku Radzieckiego i Układu Warszawskiego.

Dragi Prieteni,

La 3 mai 1791, în Polonia, a fost adoptată prima constituție scrisă din Europa, a doua după cea americană. Acest eveniment festiv a fost ilustrat în pictura lui Jan Matejko, pe care o vedem în imagine. Permiteți-mi să descriu pe scurt situația și contextul imaginii.

Polonia, fostă superputere, devine din ce în ce mai slabă. Elitele sunt în conflict, statele vecine o folosesc prin intermediul agenților lor de influență, trezoreria este goală, armata este doar o amintire a puterii de odinioară. Grupul de lideri naționali, împreună cu regele și consilierii săi, nu își pierd speranța și își păstrează viziunea unor reforme eficiente. Ei înțeleg că, pentru a consolida statul, trebuie implementate reforme holistice politice, fiscale și militare. Constituția din 3 Mai este un răspuns la aceste necesități. Aceasta combină tradițiile monarhice cu valorile republicane și diviziunea modernă clară a puterilor executivă, legislativă și juridică.

Pictura lui Jan Matejko înfățișează procesiunea în care deputații mărșăluiesc de la Castelul Regal, unde Sejmul (parlamentul) a adoptat legea, către Catedrală. Personajul central este președintele Sejmului, Stanisław Małachowski. Acesta este înconjurat simbolic de persoane foarte cunoscute din paginile istoriei poloneze, cele devotate în întregime libertății Patriei lor:

Intelectuali – ca Hugo Kołłątaj, nobil, cleric, unul dintre autorii Constituției și ai reformei sistemului educațional –, precum și lideri militari – Tadeusz Kościuszko, comandantul viitoarei revolte, erou polonez și mai târziu erou al independenței SUA, Jan Kiliński, lider în Răscoala lui Kościuszko, și Józef Poniatowski, un ofițer care a devenit ulterior ministrul polonez de război în timpul lui Napoleon.

Constituția a devenit un simbol al patriotismului. De aceea, sărbătorirea Constituției din 3 Mai a fost strict interzisă în perioada în care Polonia a fost eliminată de pe harta Europei (pe tot parcursul secolului al XIX-lea) și în perioada în care țara mea s-a aflat sub influență sovietică după cel de-Al Doilea Război Mondial.

Restabilirea Zilei Constituției din 3 Mai ca zi națională a Poloniei a fost unul dintre cele mai semnificative simboluri ale tranziției noastre democratice după prăbușirea Uniunii Sovietice și a Pactului de la Varșovia.

▷

Obchody Święta Konstytucji 3 Maja przypominają nam, że każda władza polityczna potrzebuje solidnych podstaw filozoficznych, moralnych i prawnych. W przeciwnym razie rząd jest albo słaby, albo zdegenerowany. Dobre prawo jest zawsze fundamentem zdrowej polityki: na szczeblu krajowym i międzynarodowym, w tym w kontekście integracji europejskiej.

Panie i Panowie,

Okres od obchodów Święta Konstytucji w ubiegłym roku był pełen dynamiki: globalnie, regionalnie i w dwustronnych stosunkach polsko-mołdawskich. Prezydent Sandu dwukrotnie odwiedziła Warszawę, polski premier – wraz ze swoimi weimarskimi partnerami – świętował Dzień Niepodległości w Kiszyniowie, odbyły się liczne konsultacje rządowe na szczeblu sektorowym, a relacje międzyparlamentarne osiągnęły niespotykany dotąd poziom intensywności.

Relacje polityczne i bezpieczeństwa między Polską a Republiką Mołdawii są doskonałe. Możliwości współpracy gospodarczej i biznesowej są naprawdę obiecujące. Pragnę również wyrazić osobistą satysfakcję z intensyfikacji wymiany kulturalnej między naszymi narodami. Ambasada miała zaszczyt i przyjemność umożliwić owocne kontakty instytucji odpowiedzialnych za politykę dziedzictwa narodowego i pamięci.

Mógłbym przedstawić długi raport o relacjach polsko-mołdawskich w ciągu ostatniego roku, pełen liczb i danych. Jednak fakt, że dziś na widowni jest z nami znacząca grupa polskich ekspertów z dziedziny bezpieczeństwa, administracji, funduszy UE, pomocy rozwojowej itd., mówi więcej niż dyplomatyczne oświadczenia ambasadora. To doskonała okazja, aby podziękować wszystkim polskim partnerom, którzy na co dzień zajmują się sprawami Mołdawii i tym samym sprawiają, że biało-czerwona flaga jest tu bardzo widoczna i szanowana.

A tak przy okazji: 2 Maja obchodziliśmy Dzień Flagi Polski. Pozwólcie, że skorzystam z okazji i zwrócę się do moich rodaków mieszkających w Mołdawii w naszym języku ojczystym.

Sărbătorirea Zilei Constituției din 3 Mai ne amintește că fiecare putere politică are nevoie de o bază filozofică, morală și juridică solidă. Altfel, guvernul este fie slab, fie degenerat. O lege bună este întotdeauna o temelie a unei politici sănătoase: la nivel național și internațional, inclusiv în contextul integrării europene.

Doamnelor și Domnilor,

Intervalul de timp care a trecut de la sărbătorirea Zilei Constituției de anul trecut a fost plin de dinamism: la nivel global, regional și în relațiile bilaterale polono-moldovenești. Președinta Sandu a vizitat Varșovia de două ori, prim-ministrul polonez – alături de partenerii de la Weimar – a sărbătorit Ziua Independenței la Chișinău, au avut loc numeroase consultări guvernamentale sectoriale, iar relațiile interparlamentare au atins un nivel de intensitate nemaiîntâlnit până acum.

Relațiile politice și de securitate dintre Polonia și Republica Moldova sunt excelente. Oportunitățile de cooperare economică și de afaceri sunt cu adevărat promițătoare. Permiteți-mi, de asemenea, să-mi exprim satisfacția personală cu privire la intensificarea schimburilor culturale dintre națiunile noastre. Ambasada a avut onoarea și plăcerea de a facilita contacte fructuoase ale instituțiilor responsabile de patrimoniul național și politicile de memorie.

Aș putea prezenta un raport lung despre relațiile polono-moldovenești din ultimul an, plin de cifre și date. Totuși, faptul că un grup semnificativ de experți polonezi în domeniul securității, administrației, fondurilor UE, asistenței pentru dezvoltare etc. se află astăzi aici, alături de noi, spune mai mult decât declarațiile diplomatice ale unui ambasador. Aceasta este o ocazie excelentă de a mulțumi tuturor partenerilor polonezi care se ocupă zilnic de portofoliul moldovenesc și, prin urmare, fac ca drapelul alb-roșu să fie foarte vizibil și respectat aici.

De altfel, pe 2 mai a fost sărbătorită Ziua Drapelului Polonez. Permiteți-mi să profit de această ocazie și să mă adresez compatrioților mei care locuiesc în Moldova în limba noastră maternă.

Drodzy Rodacy,

korzystam z okazji spotkania z liderami środowisk polskich w Mołdawii – szefami organizacji polonijnych, duchownymi, nauczycielami, – aby podziękować za trud wkładany w podtrzymanie kultury i wiary ojców.

2 maja obchodziliśmy Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dzień Polonii i Polaków za Granicą. Wraz z moimi współpracownikami z ambasady jesteśmy dumni i szczęśliwi, że gdzie jak gdzie, ale w Mołdawii jest co i z kim świętować!

Pozdrawiam serdecznie!

Tomasz Kobzdej

Majowe święta – dni, o których należy pamiętać

W siedzibie Stowarzyszenia Polaków Gagauzji w Komracie odbyło się spotkanie z okazji Święta Narodowego 3 Maja. Uczestnicy wydarzenia zapoznali się z historią uchwalenia Konstytucji 3 Maja oraz usłyszeli informacje o pozostałych majowych świętach, które są szczególnie ważne w historii Polski – Święcie Pracy, rocznicy wejścia Polski do Unii Europejskiej, Dniu Flagi oraz Dniu Polonii i Polaków za Granicą. Następnie wszyscy zaangażowali się w tworzenie plakatu, układanie mapy Polski oraz naukę śpiewu polskiego hymnu. Na koniec uczestnicy spotkania mogli sprawdzić swoją wiedzę o Polsce, rywalizując ze sobą w quizie Kahoot!.

Każde takie spotkanie dla dzieci i młodzieży jest świetną okazją do poznawania polskiej kultury i historii, a także integracji członków stowarzyszenia.

Magdalena Kubicka, nauczycielka skierowana przez ORPEG

Zdjęcia z archiwum Stowarzyszenia Polaków Gagauzji

KONKURS HISTORYCZNY w Domu Polskim w Bielcach

Zdjęcia: Stefan Ladryk / Jutrzenka

Czy znasz polską historię?

Relacja z konkursu w Domu Polskim

W sobotę 2 maja 2026 roku w Domu Polskim w Bielcach odbył się konkurs historyczny na temat „Od zaborów do II wojny światowej”, zorganizowany przez Stowarzyszenie „Dom Polski”. Polonijna młodzież rywalizowała dokładnie w Dniu Polonii i Polaków za Granicą i Święta Flagi RP.

Celem konkursu było zachęcenie młodego pokolenia Polonusów z Mołdawii do poznania trudnej polskiej historii, pielęgnowanie pamięci o polskich bohaterach i najważniejszych wydarzeniach z przeszłości Polski. Konkurs testował zakres wiedzy uczniów z wydarzeń historycznych w Polsce, a co za tym idzie – patriotyzmu.

Po uroczystym rozpoczęciu, podczas którego dyrektor Domu Polskiego w Bielcach Olesia Górska powitała gości, zespół wokalny „Jaskółki” odśpiewał piosenkę „Polska flaga”.

Do sprawdzenia swojej wiedzy przystąpiło 20 młodych pasjonatów historii, uczących się języka polskiego w ośrodkach polonijnych oraz mołdawskich liceach w Kiszyniowie, Bielcach i Komracie. Rywalizacja była zacięta i stała na bardzo wysokim poziomie.

W skład jury, powołanego przez organizatorów konkursu, weszli: konsul Ewa Kaczan-Winiarska, lektorka języka polskiego na Państwowym Uniwersytecie w Bielcach dr Kinga Piątkowska, nauczycielka skierowana przez ORPEG do pracy w Kiszyniowie Urszula Brożek i nauczyciel skierowany przez ORPEG do pracy w Styrczy i Głodianach Sławomir Olszewski.

Uczestnicy rywalizowali w zespołach czteroosobowych. Każda drużyna musiała odpowiedzieć na osiem pytań wylosowanych przez wybranego lidera. Zgodnie z regulaminem jury oceniało każdą odpowiedź w trzech kategoriach: umiejętność poprawnego wypowiadania się w języku polskim, poprawność historyczna odpowiedzi na pytanie i wiedza wykraczająca poza zakres obowiązkowego do opanowania materiału.

Zawodnicy podczas wydarzenia mieli również okazję uzupełnić swoją wiedzę, oglądając przygotowane przez nauczycielkę języka polskiego Hannę Gałęcką krótkie filmiki o tematyce związanej z konkursem.

Po zakończeniu zmagań, jury wyłoniło trzy drużyny, które otrzymały tytuł laureata. Ogłoszenia wyników i uhonorowania zwycięzców dokonały: konsul Ewa Kaczan-Winiarska i dyrektor Domu Polskiego Olesia Górska, gratulując zwycięzcom ich znajomości historii Polski.

Wyniki konkursu przedstawiały się następująco:

I MIEJSCE – drużyna z Komratu
(nauczycielka Magdalena Kubicka),

II MIEJSCE – drużyna nr 1 z Bielc
(nauczycielka Elżbieta Piotrowska),

III MIEJSCE – drużyna nr 2 z Bielc
(nauczycielka Hanna Gałęcka).

Zwieńczeniem konkursu było rozdanie dyplomów, nagród i wspólne zdjęcie. Następnie dyrektor Domu Polskiego złożyła podziękowania wszystkim przybyłym, w tym nauczycielom, którzy przygotowywali uczniów do konkursu, a komisji konkursowej podziękowała za rzetelną i merytoryczną ocenę. Szczególne podziękowania Olesia Górska skierowała do pomysłodawczyni konkursu – nauczycielki Hanny Gałęckiej, skierowanej przez ORPEG do pracy w Bielcach, która od ponad trzech lat z pasją angażuje się w działania na rzecz zachowania polskiego dziedzictwa w Mołdawii, a konkurs jest jednym z jej najważniejszych projektów edukacyjnych.

Po oficjalnym zakończeniu konkursu nastąpiła część nieoficjalna, podczas której młodzież z chęcią nawiązywała nowe znajomości i przyjaźnie. Część ta odbywała się w na terenie ogrodu Domu Polskiego podczas wspólnego spożywania posiłku, przygotowanego na grillu.

W opinii uczestników, nauczycieli przygotowujących młodzież, jury i organizatorów konkurs historyczny był bardzo ciekawym wydarzeniem, które warto kontynuować w kolejnych latach. Pokazał również, że polonijna młodzież ma ogromny potencjał, a historia jest doskonałym tematem do zgłębienia wiedzy patriotycznej.

Gratulujemy laureatom i wszystkim uczestnikom! Mamy nadzieję, że konkurs stał się inspiracją do dalszego odkrywania historii Polski. **(r)**

Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą MSZ i Ambasady RP w Kiszyniowie.

Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dzień Polonii i Polaków za Granicą

Prezydent Karol Nawrocki z Małżonką wspólnie z Rodakami świętowali uroczystości z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dnia Polonii i Polaków za Granicą.

O 11:15 na Wieży Zegarowej Zamku Królewskiego w Warszawie w obecności Pary Prezydenckiej podniesiona została Flaga RP.

Główne obchody odbywały się na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego od godziny 12:00. W uroczystościach tłumnie uczestniczyli Polacy, którzy zgromadzili się na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego.

Z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą oraz Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej prezydent RP Karol Nawrocki wręczył odznaczenia państwowe działaczom polonijnym. – *Polska jest głęboko w waszych sercach, niezależnie od tego, od ilu pokoleń pozostajecie poza jej granicami* – podkreślał prezydent podczas uroczystości.

Prezydent RP Karol Nawrocki powołał Radę do spraw Polonii i Polaków za Granicą – nowe gremium doradcze, będące przestrzenią do stałego dialogu w zakresie wspierania Polaków mieszkających poza granicami kraju, wzmacniania więzi narodowych oraz promocji Polski na świecie.

Rada do spraw Polonii i Polaków za Granicą przy Prezydencie RP ma stać się forum współpracy oraz konsultacji z przedstawicielami Polonii i ekspertami. Jej głównymi zadaniami będą: dbanie o edukację polonijną, realizacja dyplomacji historycznej, dbanie o dobre imię Polski i Narodu Polskiego, reagowanie na dyfamacje, polityka repatriacyjna, w tym wspieranie osób powracających do kraju w procesie integracji społecznej i zawodowej, oraz wypracowywanie inicjatyw legislacyjnych, które realnie przyczynią się do wzmocnienia struktur polonijnych na całym świecie. Włączenie w działania Rady szerokiego spektrum kandydatów, reprezentujących różne kraje i doświadczenia, ma pomóc w poznaniu sytuacji, oczekiwań i problemów, z którymi borykają się Polacy mieszkający poza Ojczyzną, a w efekcie wypracować konkretne rozwiązania wspierające naszych Rodaków.

– *Dzień Polonii i Polaków poza granicami kraju jest najlepszym dowodem na to, że polskość wykracza dużo dalej, poza granice RP, że budowanie wartości narodowej wspólnoty i naród ma tę siłę, że przekracza granice współczesności* – powiedział prezydent Karol Nawrocki w swoim wystąpieniu podczas uroczystości wręczania nominacji do Rady.

Nawiązał także do historii Polski, która kształtowała losy polskiej emigracji i podkreślił, jak ważne jest dbanie o relacje z Polonią i dostrzeganie potrzeb Polaków poza granicami kraju.

– *Moim zadaniem jako Prezydenta Polski i Państwa zadaniem pozostaje, aby jedna trzecia narodu pozostająca poza granicami Polski nie oderwała się od dwóch trzecich, które pozostają w granicach Rzeczypospolitej Polskiej. Dlatego bardzo się cieszę, że powstała nowa Rada, która z jednej strony pokazuje, że Państwo Polskie nigdy nie zostawi Polaków poza granicami.(...) Dlatego cieszę się, że tak doskonałych fachowców, specjalistów, a przede wszystkim tych, którzy są w stanie zdiagnozować potrzeby Polaków poza granicami Polski będziemy mieli w tej Radzie* – przekazał prezydent Nawrocki.

Mówiąc o zadaniach Rady, wskazywał: – *Musimy w Radzie ds. Polonii zrobić wszystko, żeby stworzyć mechanizm – mechanizm prawny, mechanizm podatkowy, który zachęci Polaków spoza Rzeczypospolitej, naszą narodową wspólnotę, żeby do Polski wrócić. Nie wrócą wszyscy i tego oczywiście nie oczekujemy, ale ci, którzy się wahają, muszą z ośrodka prezydenckiego dostać jasny sygnał, że Rzeczpospolita na nich czeka.*

Prezydent zwrócił również uwagę na przywiązanie do historii Polski, do symboli polskości – jako wartości, która łączy Polaków w kraju i za granicą RP.

– *Pewnym fundamentem jest z jednej strony przywiązanie do narodowych symboli, w tym do pięknej biało-czerwonej polskiej flagi, z drugiej strony przywiązanie do fundamentalnych dla nas wartości – do polskiego języka, do wspólnie wyznawanego dziedzictwa kulturowego, a także nasza umiejętność wspólnego przeżywania historii narodu polskiego. Wszystkich Państwa – i wspaniałych zasłużonych odznaczonych, i członków Rady ds. Polonii i Polaków poza granicami kraju, łączy jedno – miłość do Polski, przywiązanie do naszych narodowych symboli. Polska jest głęboko w Waszym sercu, niezależnie od ilu pokoleń pozostajecie za granicami Rzeczypospolitej* – podsumował prezydent Karol Nawrocki.

Po uroczystości powołania odbyło się pierwsze posiedzenie Rady do spraw Polonii i Polaków za Granicą.

źródło: **prezydent.pl**

Profesor Helena Krasowska w Radzie do Spraw Polonii i Polaków za Granicą

2 maja 2026 roku prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Karol Nawrocki powołał prof. Helenę Krasowską z Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk do Rady do spraw Polonii i Polaków za Granicą.

■ Prezydent RP Karol Nawrocki i prof. Helena Krasowska

W skład Rady weszły 64 osoby reprezentujące dziewięć państw oraz różne środowiska zawodowe – naukowe, społeczne, edukacyjne i kulturalne. Gremium pełni funkcję konsultacyjną i doradczą, koncentrując się m.in. na wspieraniu edukacji polonijnej, realizacji dyplomacji historycznej, ochronie dobrego imienia Polski oraz wzmacnianiu więzi narodowych.

Prof. Helena Krasowska wnosi do prac Rady wieloletnie doświadczenie badawcze i eksperckie w zakresie ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego oraz językowego poza granicami kraju, szczególnie na Ukrainie, w Republice Mołdawii i Rumunii. Jej działalność naukowa obejmuje dokumentowanie dziedzictwa niematerialnego, badania nad biografiami językowymi, pamięcią kulturową oraz funkcjonowaniem mniejszości polskich w warunkach wielojęzyczności i wielokulturowości.

Podczas pierwszego spotkania roboczego zwróciła uwagę na kluczowe wyzwania stojące przed mniejszością polską poza granicami, w tym potrzebę systemowego wsparcia nauczania języka polskiego, konieczność upamiętniania miejsc pamięci związanych z historią Polaków oraz rozwijania badań nad mniejszościami polskimi. Podkreśliła również znaczenie dokumentowania i ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego jako istotnego elementu budowania tożsamości oraz wzmacniania więzi z krajem przodków.

Dotychczasowa działalność prof. Heleny Krasowskiej – obejmująca liczne projekty badawcze, publikacje oraz współpracę międzynarodową – potwierdza jej wysokie kompetencje i zaangażowanie w działania na rzecz Polaków mieszkających poza granicami kraju. Jej powołanie do Rady stanowi wyraz uznania dla dorobku naukowego oraz aktywności na rzecz ochrony i promocji polskiego dziedzictwa kulturowego w Europie Środkowo-Wschodniej.

Rada do Spraw Polonii i Polaków za Granicą ma przyczynić się do lepszego rozpoznania potrzeb Polonii oraz wypracowania konkretnych rozwiązań wspierających rodaków na całym świecie, wzmacniając tym samym ich więź z Polską i obecność w światowej przestrzeni kulturowej.

źródło: **kuriergalicyjski.com**

Grupa Ciekawskich z Przedszkola nr 89 „Jaskółka” w Kiszyniowie odniosła sukces, zdobywając I miejsce w XVI Multimedialnym Międzynarodowym Przeglądzie Małych Form Parateatralnych „Smykolandia 2026”. Konkurencja była naprawdę duża, dlatego tym bardziej cieszy nas to osiągnięcie. Serdeczne gratulacje dla Ciekawskich i ich wychowawców!

„SMYKOLANDIA 2026”: I miejsce dla przedszkolaków z Kiszyniowa!

17 kwietnia 2026 roku w stolicy Polski odbyło się uroczyste rozstrzygnięcie XVI Międzynarodowego Multimedialnego Przeglądu Małych Form Parateatralnych „Smykolandia”. Wychowankowie polskiej grupy nr 8 „Ciekawscy” z Przedszkola nr 89 „Jaskółka” w Kiszyniowie zaprezentowali inscenizację teatralną pt. „Mucha-Cokotucha”. Niesamowita praca zespołowa przedszkolaków, szczere dziecięce emocje i wielki artyzm pozwoliły zespołowi zwyciężyć w międzynarodowym konkursie, zdobywając I miejsce!

Prawdziwym triumfem było przyznanie najwyższego wyróżnienia konkursu – GRAND PRIX. Zdobywczynią pucharu „ZŁOTY SMYK” za błyskotliwe wykonanie roli głównej została młoda gwiazda Adela Lunic. Nominowani w konkursie Iwan Begaliuk oraz Juna Gromowa otrzymali dyplomy i nagrody za kunszt aktorski oraz ekspresyjne wcielenie się w role narratorów spektaklu. Jesteśmy niezwykle dumni z naszych wychowanków, którzy na tak wysokim poziomie reprezentowali Mołdawię!

Podziękowania dla Organizatorów

Szczególne wyrazy uznania nasz zespół kieruje do międzynarodowego jury za wysoką ocenę twórczości dzieci oraz osobiście do dyrektor Przedszkola nr 317 „Smykolandia” w Warszawie Anny Rumińskiej. Jej nienaganna organizacja konkursu i zaproszenie do Warszawy otwierają przed dziećmi nowe horyzonty. Tak szeroko zakrojona działalność na rzecz rozwoju twórczości dziecięcej i wzmacniania więzi kulturowych zasługuje na najgłębszy szacunek.

Sukces oparty na współpracy

Zwycięstwo dzieci w międzynarodowym konkursie to wynik żmudnej pracy zgranego zespołu profesjonalistów. Gratulujemy pedagogom, którzy prowadzą dzieci na szczyty umiejętności: wychowawczyniom polskiej grupy nr 8 Galinie Morgun i Marinie Manziuk, pomocy wychowawcy Zinaidzie Glavan, kierownikowi muzycznemu Galinie Czernomorec, nauczycielce języka polskiego Urszuli Brożek. Profesjonalizm wychowawców, ich cierpliwość i wiara w możliwości każdego dziecka zmieniły proces edukacyjny w pasjonującą podróż po zwycięstwo.

Efektywna współpraca pod kierownictwem dyrektor Przedszkola nr 89 Doriny Banciu z przedstawicielami organizacji polonijnych w Kiszyniowie – prezes Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Mołdawii” Oksaną Bondarczuk oraz prezes Polskiego Towarzystwa Medycznego Emilią Bechtą – daje dzieciom z polskich grup unikalną szansę uczestnictwa w barwnych etnofestiwalach i wydarzeniach kulturalnych. Ta interakcja jest dla nas fundamentem, na którym budujemy wychowanie młodego pokolenia w duchu szacunku do tradycji swojego kraju i miłości do sztuki.

Powrót do domu

Wyrażamy szczerą wdzięczność rodzicom przedszkolaków za wsparcie i wiarę w swoje dzieci. Wręczenie prezentów oraz dyplomów wszystkim dzieciom z polskiej grupy nr 8 odbyło się w macierzystym Przedszkolu nr 89, tuż po powrocie wychowawców i nominowanych uczestników z Warszawy.

Dziękujemy redakcji czasopisma „Jutrzenka” za nieustanne zainteresowanie naszą działalnością i wsparcie informacyjne. Nagłaśnianie sukcesów naszych wychowanków inspiruje nas do nowych osiągnięć twórczych i sprzyja promocji kultury polskiej w Mołdawii.

Galina Morgun
metodyk i wychowawca Przedszkola nr 89 w Kiszyniowie

Dzieci i ich rodzice z Przedszkola nr 89 „Jaskółka” w Kiszyniowie serdecznie dziękują za wsparcie finansowe Ambasadzie RP w Mołdawii, która refundowała koszty przelotu, aby laureaci SMYKOLANDII 2026 mogli wziąć udział w tak ważnym wydarzeniu w Warszawie!

Zachęcamy do obejrzenia przedstawienia „Mucha-Cokotucha”:
https://www.youtube.com/watch?v=CNPbxkcJTcw&list=PLbtfniu1yrLOGb6GBE9CH65yMMnTsmn6S&index=4

Odkrywanie świata, nawiązywanie relacji i wymiana kulturowa to doskonała szansa dla młodych ludzi na rozwój i poszerzenie horyzontów!

„Styrczańskie Dzwoneczki” odkrywali powiat krakowski przez taniec i spotkania

W powiecie krakowskim przez cztery dni mieszały się ciekawość, muzyka i polskie tradycje przywiezione ze Styrczy. Dwadzieścioro dzieci z Mołdawii przyjechało tu razem z opiekunami nie po to, by tylko obejrzeć zabytki, ale żeby naprawdę wejść w rytm miejsca, które dla ich rodzin ma szczególne znaczenie. Wizyta była gęsta od spotkań, warsztatów i nowych doświadczeń, a jej najważniejszy obraz tworzyły uważne spojrzenia i swoboda młodych gości.

Zaproszenie, które otworzyło drzwi do powiatu

Pod koniec kwietnia br. powiat krakowski gościł delegację ze Styrczy w Mołdawii. Przyjechały dzieci oraz opiekunowie ze Stowarzyszenia „Styrczańskie Dzwoneczki”, które skupia Polaków i pilnuje, by pamięć o narodowych tradycjach nie zniknęła poza granicami kraju.

To właśnie na zaproszenie Zarządu Powiatu Krakowskiego młodzi goście spędzili tutaj kilka intensywnych dni. Spotkali się z władzami samorządowymi, poznawali Kraków i najciekawsze miejsca w powiecie, a przy okazji mogli zobaczyć, jak żywa potrafi być więź z polską kulturą, nawet jeśli od domu dzieli ich wiele kilometrów.

Taniec, sztuka i ruch zamiast szkolnej ławki

Program wizyty nie ograniczał się do zwiedzania. Dużo działo się tam, gdzie tradycja spotyka się z codzienną energią młodych ludzi – podczas warsztatów tanecznych i artystycznych prowadzonych wspólnie z Zespołem Pieśni i Tańca „Ziemia Lisiecka”. Był też czas na zajęcia sportowe, które dodały pobytowi lekkości i przełamały oficjalny charakter spotkań.

Taki układ programu ma znaczenie większe, niż mogłoby się wydawać. Dzieci poznają nie tylko miejsca, ale też gesty, rytm, muzykę i sposób bycia, który buduje pamięć o polskości w bardzo namacalny sposób. Właśnie dlatego podobne wizyty zostają w pamięci na długo – nie jako seria punktów w harmonogramie, lecz jako doświadczenie, które łączy ludzi po obu stronach granicy.

Więź, która wzmacnia się w prostych gestach

Wizyta w powiecie krakowskim stała się dla młodych gości okazją do rozmów, poznawania regionu i spotkania z żywą kulturą, a nie tylko z jej opisem w książkach czy opowieściach rodzinnych. W takich wyjazdach najcenniejsze bywa właśnie to, co trudno zmierzyć: poczucie bliskości, zaciekawienie drugim miejscem i świadomość, że tradycja może być czymś więcej niż wspomnieniem.

Uśmiechy uczestników najlepiej pokazały, że cztery dni spędzone w powiecie krakowskim nie były zwykłą wycieczką. To był czas, w którym relacje nabierały kształtu, a polska kultura stawała się dla młodych gości z Mołdawii czymś żywym, ciepłym i bardzo bliskim.

źródło: **faktykrakowa.pl**

W odkrywaniu ziemi krakowskiej „Styrczańskim Dzwoneczkom” towarzyszyły: Zofia Pyla, Radna Powiatu, i Anna Wąsowicz, Sekretarz Powiatu.

zdjęcia: Starostwo Powiatowe w Krakowie

Okrągły stół w siedzibie Ligi Polskich Kobiet w Mołdawii

W marcu br. w nowej siedzibie kiszyniowskiej organizacji Liga Polskich Kobiet odbył się okrągły stół z przedstawicielami Stowarzyszenia Wykładowców, Przewodników i Tłumaczy. Spotkanie obejmowało prezentacje i rozmowy o miejscach na terenie Mołdawii związanych z polską historią i kulturą.

Tamara Ababii przygotowała prezentację na temat wycieczki po polskich miejscach w Kiszyniowie, która została opracowana na podstawie unikalnych informacji, zaprezentowanych na stronie internetowej Ligi Polskich Kobiet w Mołdawii – **www.polishwomen.md**.

Valerina Ţurcan przedstawiła przegląd materiałów drukowanych o polskich śladach na północy Republiki Mołdawii. Jej wiedza i bogata biblioteka prywatna wzbudziły duże zainteresowanie wśród gości.

Nie zabrakło tematów, którymi żyje segment wyjazdowy branży turystycznej. W najbliższych planach Ligi Polskich Kobiet znajduje się wyjazd do polskich miejsc na północy Mołdawii, który działaczki polonijne przygotowują wspólnie z Ministerstwem Kultury Republiki Mołdawii.

Po spotkaniu jego uczestniczki stwierdziły, że tego typu wydarzenia są bardzo ważne dla środowisk profesjonalnie związanych z podróżami krajowymi i że warto je kontynuować.

Tamara Ababii
prezes Ligi Polskich Kobiet w Mołdawii

■ Valerina Ţurcan prezentuje książkę Tadeusza Gaydamowicza „Podróż do minionego świata. Wspomnienia Polaka z Besarabii”

Zdjęcia z archiwum Ligi Polskich Kobiet w Mołdawii

NARODOWE CZYTANIE DZIADÓW ADAMA MICKIEWICZA

Ruszyła 15. edycja Narodowego Czytania. W 2026 roku lekturą akcji będą *Dziady* Adama Mickiewicza – jedno z najważniejszych dzieł polskiego romantyzmu. Finał wydarzenia odbędzie się 5 września 2026 roku.

Do wspólnego czytania zapraszają Prezydent RP Karol Nawrocki i Pierwsza Dama Marta Nawrocka. W liście do Polaków Para Prezydencka podkreśliła, że „*Dziady* to fundament polskiej kultury i swoista „lektura lektur”. To narodowe misterium, w którym przeszłość wiąże się z przyszłością, a tradycyjne obrzędy tworzą przestrzeń dla naszych narodowych debat. To właśnie w *Dziadach* łączność z dawnymi dziejami wpisana jest w historię Polski i przypomina o wartościach, kształtujących naród. *„My z niego wszyscy”* – mówimy z dumą o Mickiewiczu, który scala w swoim genialnym dramacie przeszłe i przyszłe pokolenia w jedną wspólnotę ducha. *Dziady* to wybitne dzieło tożsamościowe zrozumiałe dla każdego Polaka”.

Szkoły, biblioteki, instytucje kultury, organizacje społeczne i lokalne społeczności mogą już zgłaszać swoje wydarzenia przez formularz dostępny na stronie Prezydenta RP.

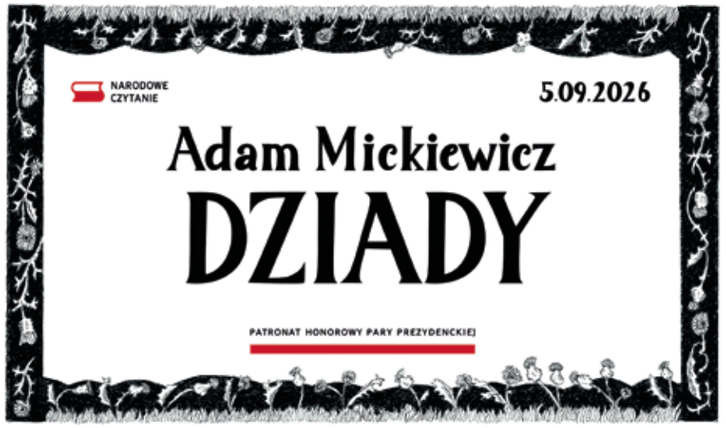

Specjalnie na XV edycję Narodowego Czytania powstał audiobook *Dziadów* Adama Mickiewicza. Na oficjalnym kanale Narodowego Czytania w serwisie YouTube (**https://www.youtube.com/@narodoweczytanieKPRPpl)** dostępny jest już pierwszy odcinek audiobooka. Kolejne części będą publikowane w każdą środę.

– Zachęcamy Państwa do zorganizowania w sobotę 5 września 2026 roku wspólnego czytania *Dziadów* w szkołach, bibliotekach, instytucjach kultury i parafiach, na placach, skwerach, przy ulicach i pomnikach Adama Mickiewicza – wszędzie tam, gdzie żywa jest pamięć o poecie i jego arcydziele. Bardzo nam zależy, aby mądre słowa naszego wieszcza dotarły do jak najszerszego grona uczestników w różnym wieku, dlatego po raz pierwszy, specjalnie na Narodowe Czytanie, powstał audiobook *Dziadów*. Wierzymy, że pozwoli on odkryć ten tekst na nowo, dostarczając dodatkowych wrażeń – napisała Para Prezydencka w liście do rodaków.

Dziady – cykl dramatów romantycznych Adama Mickiewicza publikowany w latach 1823-1860.

Składają się na niego trzy luźno powiązane części oraz część pierwsza, wydana pośmiertnie, mająca charakter nieukończony.

Oprócz dramatów, w skład II części wchodzi wiersz *Upiór* publikowany początkowo jako osobny utwór, zaś w skład III części rozległy *Ustęp* – epicki komentarz ukazujący obraz carskiej Rosji, zakończony słynnym wierszem *Do przyjaciół Moskali*.

Elementem spajającym te części jest obrzęd Dziadów, zaobserwowany przez Adama Mickiewicza w okolicy Solecznik.

W utworze znajdują się liczne wątki autobiograficzne, zawarte są w nim idee romantyzmu, także polskiego, związanego z walką narodowowyzwoleńczą z rosyjskim zaborcą.

Na ziemiach polskich, jeszcze przed przyjęciem chrześcijaństwa, a nawet wieki po, kultywowano zwyczaj zwany Dziadami – zmarłym miał zapewnić spokój w zaświatach, żywym przychylność dusz przodków. Pogański obrzęd organizowany ku czci zmarłych opisał w II części *Dziadów* Adam Mickiewicz.

DZIADY, czyli obrzędy ku czci zmarłych przodków

Dziady to nazwa przedchrześcijańskich obrzędów związanych z wiarą w powracanie na ziemie duchów zmarłych. Wierzono, że nawiedzanie „tego świata" przez duchy odbywa się w konkretnych momentach w roku, często podczas przesileń słońca lub zmian pór roku. Słowiańska nazwa obrzędu – Dziady – odnosi się do przodków, którzy powracają w miejsca swojej ziemskiej egzystencji i wchodzą w relację z żyjącymi potomkami. Dziadami nazywano także wędrownych żebraków. W powszechnej opinii wędrowny dziad, człowiek przychodzący nie wiadomo skąd i podążający nie wiadomo dokąd, był w szczególnej łączności z zaświatami. Poczęstunek, przygotowany dla takiej osoby, był traktowany jako poczęstunek dla zmarłego. W czasach chrześcijańskich proszono żebraków o modlitwy za zmarłych w zamian za jedzenie.

Dziady obchodzono co najmniej dwa razy w roku: na przełomie października i listopada oraz na przełomie kwietnia i maja. Były to tzw. Dziady jesienne i wiosenne, których dokładny termin uzależniano od faz księżyca.

Odpowiedni obrzęd miał sprawić, że to spotkanie żywych i zmarłych będzie korzystne dla obu stron: zmarłym zapewni spokój w zaświatach, żywym przychylność dusz przodków. Zostawiano uchylone furtki i drzwi do domów oraz poczęstunek dla duchów. Zwykle składał się on z kutii, kaszy, miodu, pieczywa i wódki. Poczęstunek zanoszono także na groby. Palono też ogień, aby dusze mogły się ogrzać i nie błądziły w ciemnościach, szukając drogi do domu. Ognie palone na rozstajnych drogach lub w miejscach czyjejś nagłej, tragicznej śmierci miały odstraszać demony i chronić żyjących przed ich wpływem.

W czasie Dziadów nie wolno było wykonywać wielu codziennych prac. Przede wszystkim unikano wszelkich nagłych zachowań, podnoszenia głosu, gwałtownych ruchów, które mogłyby przestraszyć przebywające w domu i wokół niego duchy. Nie rąbano drewna, nie cięto sieczki, nie wykonywano innych czynności związanych z użyciem ostrych narzędzi jak np. szycie czy przędzenie, żeby nie zranić niechcący jakiejś krążącej po domu lub w obejściu duszy.

źródło: **dzieje.pl**

Dla wielu osób Dziady kojarzą się wyłącznie z jesienią – czasem refleksji, wspominania zmarłych i duchowych obrzędów. Tymczasem nasi słowiańscy przodkowie obchodzili je również wiosną – właśnie na przełomie kwietnia i maja.

W niektórych częściach Europy Wschodniej i Południowej ta tradycja wciąż jest żywa. Choć w Polsce o wiosennych Dziadach mówi się rzadziej, także i tutaj zachowały się ślady tych dawnych zwyczajów.

W krajach takich jak Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Serbia czy Bośnia wiosenne obchody Dziadów są nadal częścią żywej tradycji. W zależności od regionu noszą one różne nazwy – Przewody, Grobki, Mogiłki, Radonica czy Pobusani ponedjeonik. Wszystkie mają jednak wspólny mianownik: to czas pamięci o zmarłych i duchowego kontaktu z przodkami.

Polski ślad? Krakowska Rękawka

Choć może się wydawać, że w Polsce wiosenne Dziady są nieznane, nie jest to do końca prawda. Dowodem jest Rękawka – święto obchodzone co roku na kopcu Krakusa w Krakowie. To wydarzenie, mające swoje korzenie w dawnych wierzeniach, przypada zwykle na koniec kwietnia. Krakowianie, którzy tłumnie udawali się na kopiec Kraka, w dniu rękawki zrzucali z góry jabłka, jajka, monety i resztki święconego jadła. Na dole czekali biedacy, którzy je chwytali, a także ciągle głodni krakowscy żaczkowie. Toczenie żywności po zboczu grobu Kraka interpretuje się właśnie jako pozostałość przedchrześcijańskich ofiar z żywności i jaj, jakie przodkowie dzisiejszych Krakowian składali niegdyś na mogiłach.

Skojarzenie słowa „rękawka" z rękawem i ręką wydaje się jednak wtórne, gdyż w innych językach słowiańskich wyraźnie uwidacznia się związek rdzenia *rak-* z uroczystościami pogrzebowymi. Czeskie *rakev* oraz słowackie *rakva* oznaczają trumnę, zaś serbskie i rosyjskie *ракa* [raka], chorwackie *rakva* oraz słoweńskie i starosłowiańskie *raka* to wyrazy nazywające grób. Można zatem przypuszczać, że polska „rękawka" etymologicznie również w jakiś sposób łączy się z uroczystościami pogrzebowymi. Sam źródłosłów, wbrew ludowej tradycji, nie ma raczej nic wspólnego z noszeniem ziemi, chociaż takie wyjaśnienie również nawiązuje do kultu zmarłych.

O ile jesienne Dziady skupiają się na zejściu dusz do Nawii – słowiańskiego świata umarłych – wiosenne obchody miały zupełnie inny wymiar duchowy. Wierzono, że dusze przodków powracają na ziemię nie z ciemności, ale z niebiańskiego Wyraju – miejsca odnowy, światła i przyszłego odrodzenia.

Ptaki, zwłaszcza bociany, uważano za posłańców tych dusz. Ich powrót na wiosnę miał symbolizować pojawienie się nowych członków rodu i duchowe odrodzenie.

Obrzędy i symbolika. Co działo się na mogiłach?

W czasie wiosennych Dziadów odwiedzano cmentarze, by wspominać zmarłych i spędzać z nimi symbolicznie czas. Na grobach rozkładano posiłki – wędliny, bliny, ogórki kiszone, kutię, miód, a także alkohol – zazwyczaj wódkę lub samogon, który częściowo rozlewano na grobie, „częstując" dusze przodków.

W niektórych regionach wschodniej Europy pojawiały się też ciekawe formy rytualne. Na Białorusi przy mogiłach budowano małe mostki z drewna lub kamienia, które miały ułatwić duszom przejście do świata żywych. Z kolei w zachodniej Serbii i Bośni stawiano podwójne kamienie nagrobne – przy głowie i nogach zmarłych małżonków – by umożliwić im ponowne spotkanie.

W wielu miejscach wspominanie zmarłych miało radosny i wspólnotowy charakter. Spotkania przy mogiłach czasem przeradzały się w długie czuwania, niekiedy aż do świtu. Dla dawnych Słowian kontakt ze zmarłymi nie był powodem do smutku, ale okazją do uhonorowania przodków, umocnienia więzi rodzinnych i duchowej odnowy.

opr. **Ałła Klimowicz** na podst. **historia.wprost.pl**

ciekawostki

Radonica w Mołdawii

Radonica /Radoniţa – rum./ obchodzona jest w Mołdawii dziewiątego dnia po Wielkanocy, w niedzielę i poniedziałek. Są to oficjalne święta, podczas których rodziny gromadzą się, aby uczcić pamięć zmarłego, niezależnie od miejsca zamieszkania.

Do głównych tradycji tego dnia należą:

Odwiedzanie cmentarzy. Ludzie odwiedzają groby krewnych i porządkują je (sprzątają, malują płoty, sadzą kwiaty).

Nabożeństwa. Duchowni odprawiają liturgie żałobne w cerkwach i panichidy bezpośrednio na cmentarzach.

Rozdawanie „pomany". To kluczowy element mołdawskich tradycji. Krewni rozdają pamiątki potrzebującym, a także sąsiadom i znajomym. Zazwyczaj są to nowe naczynia (talerze, kubki), ręczniki, a także ciasta wielkanocne (kulicz), kraszanki, słodycze i owoce.

Uczty świąteczne. Tradycyjnie posiłki żałobne odbywają się przy grobach lub w ich pobliżu. Zmarłych wspominają życzliwymi słowami. Cerkiew jednak zachęca, aby obchody te nie zamieniały się w hałaśliwe uczty i picie, ale by raczej ludzie skupiali się na modlitwie i miłosierdziu.

Natalia Barwicka

Piknik Europejski w Płocku: miasta partnerskie od kuchni

27. Piknik Europejski odbył się 9 maja br. na Starym Rynku w Płocku. Wydarzenie to tradycyjnie łączy mieszkańców Płocka i miast partnerskich.

27. Piknik Europejski zaszczyciły swoją obecnością liczne delegacje zagraniczne reprezentujące miasta partnerskie Płocka. Są to: Darmstadt (Niemcy), Fort Wayne (USA), Żytomierz (Ukraina), Możejek (Litwa), Bielce (Mołdawia), Auxerre (Francja), Plewen (Bułgaria), Sines (Portugalia), Bayanzurkh (Mongolia) oraz Veszprem (Węgry).

Oficjalna część imprezy rozpoczęła się od wspólnego odśpiewania „Ody do radości". W programie imprezy znalazły się m.in. wystawy, koncerty i prezentacje przygotowane przez płockie szkoły.

Tegoroczny Piknik Europejski był doskonałą okazją, aby poznać „Miasta partnerskie od kuchni". Taki tytuł nosiła wystawa plenerowa, która stała na Starym Rynku w Płocku. Ekspozycja będzie dostępna dla mieszkańców miasta i turystów do 14 czerwca 2026 roku. Do projektu zgłosiło się 11 miast, które zaprezentowały swoje kulinarne tradycje i regionalne specjały. Wystawa ma na celu pokazanie partnerskich relacji miast w niecodzienny sposób – przez pryzmat smaków, aromatów i lokalnych receptur charakterystycznych dla różnych zakątków świata.

Na wystawie miasto Bielce było reprezentowane przez tradycyjny mołdawski deser „Babă Neagră", szczególnie kojarzony z północą Mołdawii. Jest to ciemne ciasto o karmelowym smaku i miękkiej, puszystej konsystencji.

Wystawa „Miasta partnerskie od kuchni" to okazja do poznania kultury miast współpracujących z Płockiem oraz inspirująca podróż po smakach Europy i świata – bez konieczności opuszczania miasta.

na podstawie **www.plock.fm**

Piknik Europejski w Płocku to coroczne wydarzenie miejskie, celebrujące współpracę z miastami partnerskimi. Odbywa się w maju i obejmuje prezentacje kulturalne, koncerty, wystawy, spotkania z delegacjami z miast partnerskich oraz programy organizowane przez lokalne szkoły.

Umowa pomiędzy polskim Płockiem a mołdawskimi Bielcami [Bălți – rum.] została podpisana 26 września 2000 roku. Tym samym Płock stał się pierwszym polskim miastem, które podpisało porozumienie o współpracy partnerskiej z Mołdawią.

Współpraca obu miast koncentruje się głównie na kontaktach w dziedzinie kultury, oświaty i sportu. Z Płocka kierowana jest również pomoc humanitarna dla mieszkańców Bielc, głównie dla środowiska lokalnej Polonii.

Александр Петков
примар города Бельцы

Польский город Плоцк - наш добрый друг и партнер, с которым Бельцы связывают уже 25 лет сотрудничества и настоящей человеческой дружбы.

Искренне тронут тем, что в самом центре Плоцка, на своеобразной кулинарной аллее, появилось панно, посвященное Бельцам. Такие жесты особенно ценны, потому что они говорят не только о партнерстве между городами, но и о взаимном уважении, дружбе и теплоте отношений между нашими людьми.

От всей души благодарю мэра Плоцка Анджея Новаковского за внимание к нашему городу в рамках традиционного «Европейского пикника», за многолетнюю дружбу и за то, что Бельцы всегда занимают особое место в сердце Плоцка.

Alexandr Petkov
mer Miasta Bielce

Polskie miasto Płock jest naszym dobrym przyjacielem i partnerem, z którym Bielce związane 25-letnią współpracą i prawdziwą przyjaźnią.

Jestem szczerze wzruszony powstaniem w samym centrum Płocka, na tak zwanej kulinarnej alejce, wystawy poświęconej miastom partnerskim, w tym Bielcom. Takie gesty są szczególnie cenne, ponieważ świadczą nie tylko o partnerstwie między miastami, ale także o wzajemnym szacunku, przyjaźni i serdeczności naszych mieszkańców.

Serdecznie dziękuję Prezydentowi Płocka Andrzejowi Nowakowskiemu za uwagę do naszego miasta podczas tradycyjnego „Pikniku Europejskiego", za wieloletnią przyjaźń i za to, że Bielce zawsze zajmują szczególne miejsce w sercu Płocka.

Mołdawski deser BABĂ NEAGRĂ / CZARNA BABA

Mołdawski deser BABĂ NEAGRĂ to jeden z najbardziej zaskakujących w kuchni mołdawskiej. To słodkie, ciemnobrązowe ciasto, wyglądem i strukturą przypominający gąbkę, pierwotnie nie zawiera żadnych ciemnych składników. Czarna konsystencja ciasta wynika z reakcji sody i kefiru podczas długiego pieczenia.

BABA NEAGRĂ jest zazwyczaj pieczona dla dużej grupy osób (na uroczystości rodzinne, a już na pewno na wesela). Dlatego w internecie często można znaleźć te same proporcje składników, obliczone dla 10 jajek. Dla tych, którzy pieką po raz pierwszy i obawiają się pomyłki, przeliczyliśmy proporcje dla 5 jajek.

● 15 dag mąki przennej ● 15 dag cukru
● 250 ml mleka ● 125 ml kefiru 2,5%
● 100 ml oleju roślinnego ● 5 jaj ● 1 łyżka stołowa sody
● 1 łyżka stołowa wódki lub koniaku
● 5 g cukru waniliowego

Połączyć mąkę, cukier, cukier waniliowy i sodę. Dodać olej roślinny, wymieszać. Wlać kefir i ponownie wymieszać. Wlać wódkę (alkohol usunie zapach sody oczyszczonej, której w cieście jest mnóstwo, a to, trzeba przyznać, jest ważne!). Następnie dodać mleko. Ubić na gładką masę. W osobnej misce ubić jajka mikserem i dodać je do masy. Dobrze wymieszać.

Rozgrzać piekarnik do 180-200°C. Nasmarować formę do pieczenia (najlepiej taką z grubymi brzegami) masłem. Wlać ciasto do formy i szczelnie przykryć folią aluminiową, a następnie pokrywką. Szczelne zamknięcie jest kluczowe!

Włożyć formę do nagrzanego piekarnika i wypiekać przez półtorej godziny. Następnie zmniejszyć temperaturę do 120°C i piec babkę przez kolejne półtorej godziny. Wyłączyć piekarnik, pozostawiając babkę w środku na pół godziny. Przez cały ten czas nie należy otwierać piekarnika ani patelni.

Zdjąć folię aluminiową i ostrożnie unieść babkę wzdłuż brzegów silikonową szpatułką. Ostrożnie odwrócić formę na talerz, aby babka się wypadła. Pokroić na kawałki.

Opr. **Nataliia Pityn**

Dzień Europy w Republice Mołdawii

zdjęcia: facebook.com/biblioteca.adammickiewicz, www.facebook.com/uniunea.polonezilorsoroca

Dzień Europy w Republice Mołdawii był obchodzony w ramach serii wydarzeń kulturalnych, które pokazały wsparcie Unii Europejskiej i możliwości rozwoju oferowane przez unijny plan wzrostu gospodarczego dla Mołdawii.

Tegoroczny program, przygotowany przez delegaturę Unii Europejskiej w Republice Mołdawii wraz z państwami członkowskimi UE, zakończył się dwoma ważnymi wydarzeniami: 9 maja zorganizowano Europejskie Miasto w Kiszyniowie, a 16 maja Europejskie Miasto w Sorokach.

W Kiszyniowie Dzień Europy obchodzony był na placu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego. Europejskie Miasto reprezentowało 22 państwa członkowskie Unii Europejskiej, a także instytucje państwowe Republiki Mołdawii. Program dnia obejmował zajęcia dla wszystkich grup wiekowych – od gier tematycznych i konkursów dla dzieci po interaktywne zajęcia dla dorosłych. Jednocześnie scena tego wyjątkowego Miasta stała się przestrzenią dla europejskiej różnorodności kulturowej. Odbyły się na niej występy artystyczne inspirowane tradycjami państw członkowskich Unii Europejskiej – od tańca irlandzkiego, hiszpańskiego flamenco i węgierskiego folkloru po muzykę francuską i grecką.

W mieście Soroki 16 maja widzowie byli zapraszani do udziału w Europejskim Mieście na placu Wolności, aby zapoznać się z różnorodnością kultur i tradycji państw członkowskich Unii Europejskiej, a także z projektami realizowanymi przy wsparciu UE na rzecz rozwoju lokalnego. Na widowni i w namiocie ambasady RP obecni byli przedstawicieli Wojsk Obrony Terytorialnej z Polski. Kulminacją wydarzenia był koncert, w którym wystąpił zespół wokalno-taneczny „Stokrotka" ze Związku Polaków w Sorokach.

Wiktoria Klimowicz

Dzieciństwo bez Przemocy 2026

Kampania, której celem jest przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i promowanie idei dzieciństwa mocy

Kampania „Dzieciństwo bez Przemocy" jest corocznym wydarzeniem mobilizującym całe społeczeństwo do zapobiegania krzywdzeniu dzieci. W ramach poprzednich edycjach kampanii w całej Polsce zorganizowano tysiące inicjatyw edukacyjnych uwrażliwiających na problem przemocy wobec dzieci, podnoszących umiejętności reagowania, unikania zagrożeń i szukania pomocy.

Organizatorem kampanii jest Fundacja „Dajemy Dzieciom Siłę" oraz organizacje z Krajowej Koalicji na rzecz Ochrony Dzieci.

W ramach kampanii „Dzieciństwo bez Przemocy" 2026 prowadzone będą ogólnopolskie i lokalne działania edukacyjne oraz medialne.

Rejestracja instytucji na stronie oraz tegoroczna oferta edukacyjna dostępne będą **od czerwca 2026 r.** Inauguracja kampanii odbędzie się **5 października br.** w Sejmie RP.

Finał 19 listopada podczas Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Przemocy wobec Dzieci. Tego dnia budynki i inne obiekty w całej Polsce będą podświetlane na czerwono.

Wszystkie szczegółowe informacje o kampanii dostępne są na stronie internetowej **www.dzieciństwobezprzemocy.pl** i będą uzupełniane w miarę zbliżania się terminu akcji.

Proponowane formy zaangażowania dla organizacji polonijnych:

1. Przystąpienie do kampanii – rejestracja swojej organizacji na stronie internetowej kampanii.

2. Zaplanowanie działań edukacyjnych na rzecz bezpiecznego dzieciństwa (organizatorzy zapewnią scenariusze rekomendowanych działań oraz zorganizują dedykowane wydarzenia online dla szkół polonijnych i rodziców/opiekunów).

3. W dniu 19 listopada w ramach finału kampanii podświetlenie na czerwono siedziby.

4. Informowanie o kampanii i podejmowanych działaniach na stronie www i w mediach.

Zagadka-kolorowanka

Zapraszamy do zabawy dzieci z ośrodków polonijnych w Mołdawii!

Biel i czerwień to barwy jej flagi,
a w godle jest orzeł biały.
Każdy Polak, duży czy mały,
kocha ten kraj wspaniały.

Odpowiedź na zagadkę prosimy wysłać na e-mail: **redakcja.jutrzenka@gmail.com** lub przekazać do redakcji przez nauczyciela języka polskiego. Prosimy też podać swoje imię, nazwisko i wiek. Pod koniec roku wśród najaktywniejszych uczestników Klubu Mądrej Sówki będą rozlosowane nagrody! Nagroda główna – książka **„Łamigłówki na wszystkie dni roku”**.

CIEKAWOSTKI

Polskie kwiaty

Popularna wśród Polonii pieśń „Polskie kwiaty” została napisana w 1976 roku przez Barbaęą Ponichter, która wstąpiła do zakonu sióstr nazaretanek i po uzyskaniu święceń przyjęła imię Magdalena. Publiczności dała się poznać dzięki albumowi z pieśniami religijnymi „List do papieża”.

Mimo iż melodia, do której śpiewa się „Polskie kwiaty”, nie jest tak wzniosła jak w przypadku innych pieśni patriotycznych, „Polskie kwiaty” szybko zostały włączone do tego kanonu.

Śpiewa ci obcy wiatr,
Zachwyca wielki świat,
A serce tęskni
Bo gdzieś daleko stąd
Został ojczysty dom
Tam jest najpiękniej.

Ref.: Tam właśnie teraz
Rozkwitły kwiaty,
Stokrotki, fiołki,
Kaczeńce i maki.
Pod polskim niebem
W szczerym polu wyrosły
Ojczyste kwiaty.
W ich urodzie, zapachu
jest Polska.

Żeby tak jeszcze raz
Ujrzeć ojczysty las,
Pola i łąki.
I do matczynych rąk
Przynieść z zielonych łąk
Rozkwitłe pąki.

Ref.

Śpiewa ci obcy wiatr,
Tułaczy głos cię gna
Hen gdzieś po świecie
Zabierz ze sobą w świat
Zabierz z rodzinnych stron
Mały bukiecik.

Ref.

GDZIE BIJE POLSKIE SERCE?

Zobacz, gdzie żyje 22 MILIONY Polaków

Te dane mogą zaskoczyć. Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ) uruchomiły w 2025 roku przełomowe narzędzie – „Atlas Polonii i Polaków za granicą”. Atlas po raz pierwszy w tak kompleksowy sposób wizualizuje globalną obecność polskiej diaspory. Polacy obecni są w 138 krajach, a ich liczebność szacuje się na ponad 22,1 mln osób. Dla porównania Polska liczy pond 37,4 mln ludności.

Nowe narzędzie informacyjne i edukacyjne rzuca światło na skalę i różnorodność polskiej obecności poza granicami kraju. Użytkownicy mogą w nim sprawdzić, w których zakątkach świata działają polonijne instytucje, organizacje i ośrodki, pielęgnujące polską kulturę i tradycje, ośrodki oświatowe dbające o edukację języka polskiego oraz polskie parafie.

GDZIE na świecie jest nas najwięcej?

Z danych zawartych w Atlasie wynika, że polska diaspora jest najbardziej liczna w:

- **Stanach Zjednoczonych: 10 milionów osób,**
- **Brazylii: 3 miliony osób,**
- **Niemczech: 2,2 miliona osób,**
- **Zjednoczonym Królestwie i Irlandii Północnej: 1,3 miliona osób,**
- **Francji i Kanadzie: po 1 milionie osób.**

Więcej danych znajdziesz na mapie https://dashboard-polonia.stat.gov.pl/Polonia

Fot. TKP „Mała Ojczyzna” w Słobodzie-Raszkowie

GDYNIA MA 100 LAT

To najlepsze miasto do życia w Polsce?

Nazywana „perłą modernizmu" Gdynia obchodzi 100-lecie. 4 marca 1926 roku otrzymała ona status miasta. W ciągu kilku lat stała się jednym z najważniejszych polskich miast II Rzeczypospolitej i największym portem na Bałtyku. Z rybackiej osady nad Bałtykiem wyrosła nowoczesna metropolia, która jest dziś ważnym ośrodkiem gospodarczym, kulturalnym i edukacyjnym w kraju. Gdynia jest dwunastym co do wielkości miastem w Polsce.

Gdynia świętuje 100-lecie

Współczesna Gdynia to blisko ćwierćmilionowa metropolia, będąca kluczowym ośrodkiem portowym, akademickim i kulturalnym. Miasto, kojarzone z unikatową architekturą modernistyczną oraz prestiżowymi festiwalami, wciąż buduje swoją tożsamość w oparciu o silny związek z gospodarką morską.

Miasto liczy obecnie około 240 tysięcy mieszkańców i jest największym w kraju ośrodkiem niewojewódzkim. Średni wiek mieszkańca wynosi około 46 lat.

Administracyjnie Gdynia podzielona jest na 21 dzielnic, zróżnicowanych pod względem wielkości i charakteru. Nadmorskie położenie pozostaje jednym z największych atutów miasta. Kilometry piaszczystych plaż, malownicze klify, oraz rozległe tereny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego sprawiają, że mieszkańcy mają łatwy dostęp do wypoczynku i aktywności na świeżym powietrzu. Walory przyrodnicze przyciągają również turystów, podobnie jak liczne imprezy kulturalne, oferta muzealna i teatralna, festiwale filmowe i muzyczne.

Gdynia to także miasto, które nie odcięło się od swoich korzeni, lecz zbudowało na nich własną, wyrazistą tożsamość. Kaszubskie dziedzictwo widać nie tylko w nazwach miejsc czy lokalnych inicjatywach kulturalnych, ale też w poczuciu wspólnoty.

2026 rokiem Miasta Gdyni

Miasto od lat rozwija się dzięki gospodarce morskiej. Port, stocznie, firmy logistyczne oraz przedsiębiorstwa zajmujące się handlem międzynarodowym stanowią podstawę lokalnej gospodarki. W ostatnich latach zdecydowanie rośnie też znaczenie usług, turystyki i sektora nowych technologii, co przyciąga inwestorów i pracowników z kraju i zagranicy.

Doceniając historyczne i strategiczne znaczenie ośrodka, Senat Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił rok 2026 Rokiem Miasta Gdyni. W podjętej uchwale senatorowie podkreślili szczególną rolę miasta w rozwoju gospodarczym kraju oraz późniejszych przemianach ustrojowych.

jedynka.polskieradio.pl

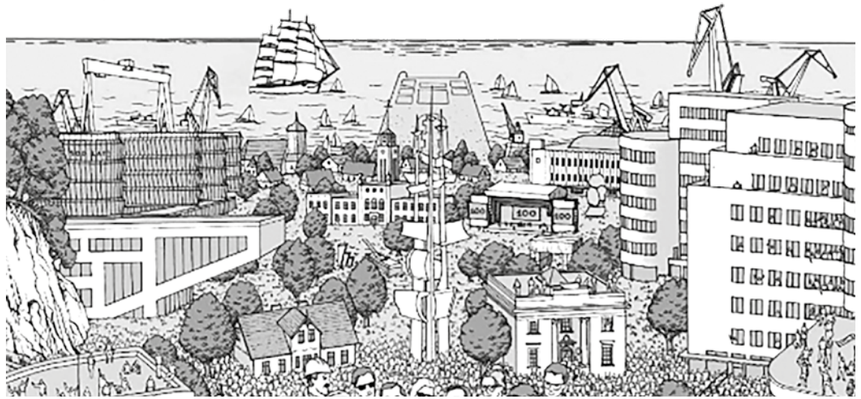

Gdynia

Od lat mówi się, że Gdynia jest najlepszym miastem do życia w Polsce i mieszkają tam najszczęśliwsi ludzie.

Fot. **Muzeum Miasta Gdyni**

30 lat razem z Jutrzenką

Czasopismo czytano również w Naddniestrzu

Redakcja „Jutrzenki” dziękuje czytelnikom za wysłane zdjęcia i zachęca wszystkich do utrwalenia siebie z naszym periodykiem! Autorzy najlepszych zdjęć dostaną nagrodę książkową.

Trzecia nagroda powędrowała do Igora Świąteckiego i jego mamy Wiktorii, mieszkających w Tyraspolu i aktywnie uczestniczących w działalności Towarzystwa Kultury Polskiej „Jasna Góra”.